

Farmakojagoletzaren orokortasunak

7. Ikasgaia

**Medikamentuen erabilpenari buruzko ikerketak
Medikamentuen gaineko informazio iturriak**

AURKIBIDEA 7. IKASGAIA

1. Medikamentuen erabilpenari buruzko ikerketak
  - 1.1. Sarrera
  - 1.2. Medikamentuen sailkapena
  - 1.3. Kuantifikatzeko metodoak
2. Medikamentuen gaineko informazio iturriak
  - 2.1. Medikamentuen eragin kaltegarrien gaineko literaturaren berrikustea
  - 2.2. Kontuan hartzeko faktoreak
  - 2.3. Medikamentuen eragin kaltegarrien gaineko informazio iturriak

1. MEDIKAMENTUEN ERABILPENARI BURUZKO IKERKETAK

Sarrera

Farmakoen **merkaturatze, banaketa, preskripzioa eta erabilera** ikastea ezinbestekoa da **ondorio medikoak, sozialak eta ekonomikoak** ebaluatzeko

Bilakaera historikoa

1966-1967: Lehen nazioarteko medikamentuen erabilpenari buruzko ikerketa (herri desberdinen arteko erabilaren desberdintasunak)

1968: Oslo-ko bilera (emaitzen aurkezpena)

1970: Drug Utilization Research Group (DURG) osatzen da. Bere helburua medikamentuak sailkatzeko metodologia komuna ezartzea zen

1. MEDIKAMENTUEN ERABILPENARI BURUZKO IKERKETAK

Medikamentuen erabilpenari buruzko ikerketak

- 1.- Kontsumoko ikerketa **epidemiologiko deskriptibo eta kuantitatiboa**
- 2.- Medikamentuen **eskaintza eta dispentsazioaren** ikerketa
- 3.- Kontsumo **kalitatearen** ikerketa
- 4.- Kontsumo-**ohitura** ikerketa
- 5.- **Betetze terapeutikoaren** ikerketa
- 6.- Egoera fisiologiko batzuetako medikamentuen erabilera

Medikamentuen erabilera neurtzeko, beharrezkoa da:

Medikamentuen sailkatzeko sistema egokia

Neurketa-unitate egokia

1. MEDIKAMENTUEN ERABILPENARI BURUZKO IKERKETAK

Medikamentuen sailkapena

Sailkapen motak:

- Ekintza terapeutikoaren arabera
- Kategoria farmakoterapeutikoengatik
- Indikazio terapeutikoaren arabera
- Kategoria diagnostikoengatik
- Bere egituraren arabera ...

Medikamentuak sailkatzeko nazioarteko sistema ezartzea ezinbestekoa da:

- Herri bateko kontsumoa beste batekin konparatzeko
- Herri baten kontsumoaren segimendua egiteko
- Kontsumoaren epe luzerako aldaketak aztertzekeo
- Farmakojagoletzarako
- Medikamentuei buruzko informazio sistematikoa eta bere erabileraren informazioa behar den edozein unetan

1. MEDIKAMENTUEN ERABILPENARI BURUZKO IKERKETAK

1. Sailkapen anatomiko-terapeutikoa (EPhMRA)

European Pharmaceutical Market Research Association (EPhMRA)

International Pharmaceutical Market Research Group (IPMRG)

Lehen maila: 14 talde, bere eragina egiten duten sistema edo organoa

Bigarren maila: 7 azpitalde, talde terapeutiko nagusia (01, 02, 03, ...)

Hirugarren maila: Azpitalde terapeutikoa

Sailkapen anatomiko-terapeutikoaren taldeak. Lehen maila

A	Digestio-aparatua eta metabolismoa	L	Terapia antineoplasikoa
B	Odoloa eta organo hematopoietikoak	M	Sistema muskuloeskeletikoa
C	Aparatu kardiobaskularra	N	Nerbio Sistema Zentrala
D	Dermatologia	P	Parasitologia
G	Aparatu genitourinarioa eta hormona sexualak	R	Arnas aparatua
H	Erabilera sistemikoko hormonak, sexualak izan ezik	S	Zentzuetako organoak
J	Antiinfekziosoak	V	Besteak

1. MEDIKAMENTUEN ERABILPENARI BURUZKO IKERKETAK

Ad.: **Zimetidina = A02B01**

A: Digestio-aparatu eta metabolismoa (Lehen maila, organo edo sistema)

A02: Antiazidoak, haize kontrakoak, antiulzeroso (Biarren maila, talde terapeutiko nagusia)

A02B1: H2 antihistaminikoak (Hirugarren maila, azpitalde terapeutikoa)

Sailkapen honen mugak:

- Espezialitate zehatzak identifikatzea ez du baimentzen (zimetidina, ranitidina...)
- Konbinazioak sailkatzeko indikazio nagusia erabiltzen denez, farmakoren bat “ezkututa” gera daiteke. *Ad. Mina tratatzeko medikamentu batek bi farmako ditu, ansiolitiko eta analgesiko bat. Medikamentua analgesiko bezala sailkatzen da, eta horren ondorioz, ansiolitikoaren kontsumoa gutxiesten da*

1. MEDIKAMENTUEN ERABILPENARI BURUZKO IKERKETAK

2. Sailkapen anatomiko-terapeutiko-kimikoa (ATK)

1976an sortzen da EPhMRA sailkapenaren mugak hobetzeko. 5 maila ditu

Lehen maila: Talde nagusia

Bigarren maila: Talde terapeutikoa

Hirugarren maila: Azpitalde terapeutikoa

Laugarren maila: Azpitalde kimiko-terapeutikoa

Bostgarren maila: Printzipio aktibo zehatza

Ad.: **Zimetidina: A02BA01**

A Digestio-aparatu eta metabolismoa (Lehen maila, organo edo sistema)

A02 Antiazidoak, haize kontrakoak, antiultzeroso (Biarren maila, talde nagusia)

A02B Antiultzerosoak (Hirugarren maila, azpitalde terapeutikoa)

A02BA H₂ Antihistaminikoak (Laugarren maila, azpitalde kimiko-terapeutikoa)

A02BA01 Zimetidina (Bostgarren maila, printzipio aktiboa)

1. MEDIKAMENTUEN ERABILPENARI BURUZKO IKERKETAK

- ATK sailkapenean, medikamentuak bere **indikazio nagusiaren** arabera sailkatzen dira
- **Printzipio aktibo bererako kode desberdinak** onartzen dira formulazio farmazeutiko

desberdinak indikazio desberdinetako erabiltzen badira:

Ad.:: Prednisolonaren ATK kategoriak:

A07EA01	Antiinflamatorio intestinalak
C05AA04	Hemorroide-contrako farmako topikoak
D07AA03	Farmako dermatologikoak
H02AB06	Kortikosteroide sistemikoak
R01AD02	Sudur-deskongestionatzaileak
S01BA04	Oftalmologikoak
S02BA03	Otologikoak

1. MEDIKAMENTUEN ERABILPENARI BURUZKO IKERKETAK

- ATK sailkapenean, **albaitari-farmakoak sartuta daude (ATKvet)**

Orokorrean, ATK kodearen aurrean “Q” sartzen da

Ad.: Ampizilina

Maila	0	1	2	3	4	5
ATK kodea	J	01	C	A	01	
ATKvet kodea	Q	J	01	C	A	01

Talde batzuk **bakarrik albaitaritzan erabiltzen dira** (Ad.. QP: antiparasitarioak edo QI: farmako immunologikoak)

Pixabay-n Creative commons CO
lizentziapean
argitaratutako irudia

1. MEDIKAMENTUEN ERABILPENARI BURUZKO IKERKETAK

- ATK sailkapenean ere **landaretatik aterata produktuak** sartzen dira (**Herbal ATC**)

Uppsala Monitoring Center-ek sortuta

ATK sailkapen antzekoa da

OMEk ez du sailkapen hau erabiltzen

Ad.: **Aloe Ferox A06AB5001**

A	Aparatu-digestibo eta metabolismoa
06	Libragarri begetala
A	Libragarria
B	Ukipen-libragarria
5001	Aloe ferox Mill., hosto lehorreko zukua

Pixabay-n Creative commons CO
lizentziapean
argitaratutako irudia

1. MEDIKAMENTUEN ERABILPENARI BURUZKO IKERKETAK

Medikamentuen kontsumoa kuantifikatzeko metodoak

Medikamentuen kontsumoa kalkulatzeko **gastua edo unitate kopurua** kontuan hartzen dira

Motak:

1. Balio ekonomikoko kontsumoaren kuantifikazioa
2. Saldutako unitateetako kontsumoaren kuantifikazioa
3. Eguneko dosi zehatzeko kontsumoaren kuantifikazioa

1. MEDIKAMENTUEN ERABILPENARI BURUZKO IKERKETAK

1. Balio ekonomikoko kontsumoaren kuantifikazioa

- **Gastuaren euspenaren** adierazlea da eta **aurrekontuak egiteko** erabilgarria da
- Unitatea: **Kontsumo pertsona**
- Herrien artean **prezioa aldatzen** da. Herri berean ere denboran zehar alda daiteke

kontuan hartzen badira:

Osasun sistema mota

Patente-politika

Lehengaietako kostua

Ikerketa

- **Gastu farmazeutikoaren gaineko datuen erabilgarritasuna:**

Medikamentuetako kontsumo osoaren intzidentzia ekonomikoa

Talde berezi batzuen kontsumoa. Prezioko nazioarteko derbendintasunak

Ez dute aurkertzen saldutako edo kontsumitutako botiketako kantitatearen

idea zehatza

1. MEDIKAMENTUEN ERABILPENARI BURUZKO IKERKETAK

2. Saldutako unitateetako kontsumoaren kuantifikazioa

- Unitatea: **saldutako unitateetako** kontsumoaren kuantifikazioa
- **Gastu farmazeutikoaren gaineko datuen erabilgarritasuna:**
  - Azpitalde terapeutikoei buruzko informazioa
  - Gehien saltzen diren medikamentuei buruzko informazioa
- **Muga:** unitatea ontziaren baliokidea da, tamaina edo dosia kontuan hartu gabe

1. MEDIKAMENTUEN ERABILPENARI BURUZKO IKERKETAK

3. Eguneko dosi zehatzeko kontsumoaren kuantifikazioa (EDZ)

EDZ = Indikazio terapeutiko nagusiarako behar den eguneko batezbesteko dosia

Agindutako dosi errealak ez dira neurtzen, kontsumoaren estimazioa besterik ez da

1.000 biztanleko eta eguneko

Bere ezarpenerako arauak:

- **70 kg-ko helduen erabileran oinartzen da.** Horretarako argitalpen zientifikoak, laborategiko fabrikatzailearen gomendioak eta metatutako esperientzia kontuan hartzen dira.
- Orokorrean, **mantendu-dosiak** erabiltzen dira
- **Administrazio-bidearen arabera EDZ desberdinak** izango dira

1. MEDIKAMENTUEN ERABILPENARI BURUZKO IKERKETAK

Kontsumoaren kalkulua (EDZ)

Egunero farmakoa kontsumitzen duen biztante bolumena

$$\text{EDZ/1000 biztanle/egun} = \frac{\text{Urte batean kontsumitutako farmako kopurua (mg)}}{\text{EDZ (mg) x 365 x biztanle kopurua}} \times 1000$$

Zimetidinaren EDZ: gramo bat

37.000.000 biztanle

Kontsumoa: 240.000.000 pilula/urte (200 mg-ko pilulak)

$$\text{EDZ/1000 biztanle/egun} = \frac{200 \text{ mg/pilula} \times 240.000.000 \text{ pilula}}{1000 \text{ mg} \times 365 \text{ egun} \times 37.000.000 \text{ biz}} \times 1000 = 3.5 \text{ EDZ/1.000 biz/egun}$$

Konklusioa: Batez beste, ikasitako populazioaren %0,35k egunero zimetidina hartzen dute

1. MEDIKAMENTUEN ERABILPENARI BURUZKO IKERKETAK

Kontsumoaren kalkulua (ospitale):

$$\text{EDZ/100 ohe-egun} = \frac{\text{Farmako baten kontsumoa denboraldi batean (mg)}}{\text{EDZ (mg) x egunak x ohe kopuru x \% okupazioa}} \times 100$$

Zein abantaila ekartzen ditu EDZ erabiltzeak kontsumoa kalkulatzeko?

- Herri berean, **bi denboraldi desberdinetako kontsumoa konpara daiteke**, nahiz eta prezioak edo farmakoen aurkezpenak desberdinak izan
- **Nazioarteko konparaketak** egin daitezke, nahiz eta prezioak edo farmakoen aurkezpenak desberdinak izan
- **Farmako batekin tratatutako populazioren ehunekoa** jakitea posiblea da

1. MEDIKAMENTUEN ERABILPENARI BURUZKO IKERKETAK

Zein abantaila ekartzen ditu EDZ erabiltzeak kontsumoa kalkulatzeko?

- Agindutako eta/edo hartutako dosia ez dira beti berdinak, **eta pazienteen artean aldakortasun** zabala dago
- Farmako berdina dosi desberdinetan erabil daiteke, batez ere **indikazioak desberdinak** dinerean
- Saldutako farmakoak ez dira beti pazienteek hartzen dituztenak
- EDZ eta **batezbesteko agindutako dosia** ez dira beti baliokideak
- EDZ eta **batezbesteko hartutako dosia** ez dira beti baliokideak

2. MEDIKAMENTUEN GAINKO INFORMAZIO ITURRIAK

Medikamentuen eragin kaltegarrien (MEK-en) gainko literaturaren berrikustea

- Farmakojagoletzak egunero literatura berrikusten du hurrengo helburuekin:
- MEK ezaguna eta ohikoa den konprobatzea
- MEK elkarrenkintza den jakitea: farmako-farmako, farmako-gaixotasuna edo farmako-laborategiko froga
- MEK-ak haurdualdian
- Eszipientek MEK-en arduradunak diren jakitea

Pixabay-n Creative commons CO
lizentziapean
argitaratutako irudia

2. MEDIKAMENTUEN GAINEKO INFORMAZIO ITURRIAK

Kontuan hartzeko faktoreak

Informazio iturrien kalitatea

Hurrengo irizpideak kontuan hartu behar dira:

1. **Argitalpenaren aldizkakortasuna.**
2. **Egileen kopurua.** Zenbat eta espezialista gehiago adostasun handiago dago
3. **Parengatiko berrikustea.** Argitalpenaren kalitatea indartzen du
4. **Argitalpenaren estaltzea.** Ad. Medikamentu nazionalak edo/eta nazioartekoak
5. **Intzidendiaren datuak.** MEK ohikoak eta arraroak ezberditzen dira
6. **Erreferentzia bibliografikoak**

2. MEDIKAMENTUEN GAINeko INFORMAZIO ITURRIAK

Informazio-iturri motak

Lehen mailako informazio-iturriak:

Liburu orokorrak edo laburpenak

- Martindale
- Farmakologia liburuak
- DRUGDEX

MEK-ei buruzko liburu espezifikoak

- Meyler's Side Effects of Drugs
- Davies (Textbook of adverse drug reactions)
- Pharmacovigilance. Ed Mann and Andrews

Elkarrekintzei buruzko liburuak

Haurdunaldian eta edoskitzaroan erabiltzen diren farmakoen gaineko liburuak

2. MEDIKAMENTUEN GAINENKO INFORMAZIO ITURRIAK

Bigarren motako informazio iturriak:

Laburpenak, indizeak, berrikuspenak

- Inpharma, Medline, Embase, pharmline, Drugs, Toxline...

Hirugarren motako informazio iturriak:

Artikulo originala (aldizkariak)

- The New England Journal of Medicine, The Lancet, British Medical Journal and JAMA
- Drug Safety and Pharmacoepidemiology and Drug Safety